

EDUSKUNNAN VASTAUS 2/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tasavallan presidentin kansliasta ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Asia

Hallitus on vuoden 2011 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi tasavallan presidentin kansliasta ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 91/2011 vp).

Valiokuntakäsittely

Hallintovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (HaVM 1/2012 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

tasavallan presidentin kansliasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Lain soveltamisala, kanslian tehtävät ja päätöksenteko

Soveltamisala

1 §

Tasavallan presidentin kanslian toiminnasta, sen virkamiehistä ja virkasuhteista sekä kanslian tehtävissä toimivista muista valtion virkamiehistä on voimassa, mitä tässä laissa säädetään.

Tehtävät

2 §

Tasavallan presidentin kanslian (*kanslia*) tehtävänä on avustaa tasavallan presidenttiä presi-

dentintoimeen kuuluvissa tehtävissä, hoitaa tasavallan presidentin hallintoasiat, säilyttää ja hoitaa tasavallan presidentin arkistoa sekä järjestää tasavallan presidentin ja hänen perheensä tarvitsemat henkilökohtaiset palvelut tasavallan presidentin ohjeiden mukaisesti. Kanslia huolehtii tasavallan presidentin henkilökohtaisesta turvallisuudesta ja hänen käytössään olevien tilojen turvallisuudesta.

Kanslia huolehtii 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä tarpeellisessa laajuudessa myös tasavallan presidentin ollessa estyneenä.

Kanslia huolehtii erikseen tarkemmin sovittavista tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetussa laissa (40/1994) tarkoitetuista eläkkeelle siirtyneen tasavallan presidentin palveluista yhteistyössä muiden palvelun järjestäjien kanssa.

3 §

Kanslian päällikkönä on kansliapäällikkö. Kansliapäällikön ollessa estynyt sijaisena toimii tasavallan presidentin määräämä virkamies.

4 §

Tasavallan presidentti:

1) antaa tasavallan presidentin asetuksena tasavallan presidentin kanslian kansliasäännön (*kansliasääntö*);

2) nimittää kansliapäällikön;

3) nimittää linnanvoudin ja esittelijät sekä määrää kansliapäällikön sijaiset;

4) päättää nimittämänsä virkamiehen irtisanomisesta, siirtämisestä, varoituksen antamisesta ja harkinnanvaraisesta virkavapaudesta, virantoimituksesta pidättämisestä, virantoimituksesta pidättämisen voimassa pitämisestä ja virkasuhteen purkamisesta; sekä

5) päättää kansliapäällikön palkkauksesta.

Tasavallan presidentti tekee 1 momentin 2 kohdassa säädetyn päätöksen valtioneuvostossa ilman valtioneuvoston ratkaisuehdotusta. Edellä 1 momentin 3—5 kohdassa säädetyt päätökset samoin kuin muut mahdolliset yksinomaan kansliaa koskevat päätökset tasavallan presidentti tekee valtioneuvoston ulkopuolella kansliapäällikön kirjallisesta esittelystä.

5 §

Kansliapäällikkö:

1) päättää kanslian virkamiesten nimittämisestä, jollei nimittämistä ole säädetty tasavallan presidentin tehtäväksi;

2) päättää kanslian virkamiehiä koskevista asioista, jollei niistä päättämistä ole säädetty tasavallan presidentin tehtäväksi;

3) tekee ja irtisanoo palvelussuhteen ehtoja koskevan sopimuksen kanslian virkamiehen kanssa; sekä

4) päättää muista kansliaa koskevista asioista, jollei tästä laista muuta johdu.

Kansliasäännössä voidaan kansliapäällikön ratkaisuvaltaa osoittaa muulle kanslian virkamiehelle.

2 luku

Kanslian virat ja nimittäminen

Virat

6 §

Kansliassa on kansliapäällikön virka, linnanvoudin virka sekä esittelijän virkoja, joista säädetään kansliasäännössä. Kansliaan voidaan perustaa myös muita virkoja ja ottaa työsopimussuhteista henkilöstöä.

Yleistä nimitysperusteista säädetään perustuslaissa. Virkamieheksi nimitettävän tulee olla täyttänyt 18 vuotta. Virkamieheksi voidaan kuitenkin nimittää 15 vuotta täyttänyt ja oppivelvollisuutensa suorittanut henkilö, jos nimittämistä voidaan virkamiehen tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta pitää sopivana.

Kanslian tehtävissä voi toimia myös valtion virkamies, joka on siirretty, määrätty, komennettu tai muutoin asetettu kanslian käytettäväksi sen toimialaan kuuluvien pysyvien tai tilapäisten tehtävien hoitamista varten.

7 §

Virkoja voidaan perustaa palkkauksiin käytettävissä olevien määrärahojen rajoissa.

Kansliapäällikön virkaa ei saa perustaa, lakauttaa eikä sen nimeä muuttaa, ellei virkaa ole eritelty valtion talousarviossa.

Nimittäminen

8 §

Kansliapäällikkö ja kanslian esittelijät voidaan nimittää virkaa haettavaksi julistamatta. Kansliapäällikön virkaan voidaan nimittää vain Suomen kansalainen.

Muu kuin 1 momentissa tarkoitettu virka on ennen sen täyttämistä julistettava haettavaksi, jollei erityisestä syystä yksittäistapauksessa toisin päätetä.

Sellaiseen virkaan, joka on ollut julkisesti haettavana, voidaan nimittää vain henkilö, joka on hakenut sitä kirjallisesti ennen hakuajan päät-

tymistä ja joka silloin täyttää kelpoisuusvaatimukset. Hakemukseen on liitettävä selvitys hakijan kelpoisuudesta. Vaadittu kielitaito voidaan kuitenkin osoittaa myös hakuajan päätyttyä, jos tämä ei viivytä asian käsittelyä. Tarkempia säännöksiä viranhakumenettelystä voidaan antaa kansliasäännössä.

Virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään kansliasäännössä. Kanslian virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta säädetään erikseen.

9 §

Kansliapäällikön, esittelijän tai linnanvoudin virkaan nimitettäväksi esitettävän henkilön on ennen nimitämistä annettava selvitys elinkeinotoiminnastaan, omistuksistaan yrityksissä ja muusta varallisuudestaan sekä kyseiseen virkaan kuulumattomista tehtävistään, 20 §:ssä tarkoitetuista sivutoimistaan ja muista sidonnaisuuksistaan, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa hänen edellytyksiään hoitaa täytettävänä olevan viran tehtäviä.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös nimitettäessä henkilö 11 §:n 1 momentin nojalla hoitamaan 1 momentissa tarkoitettuun virkaan kuuluvia tehtäviä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin virkoihin ja tehtäviin nimitettyjen virkamiesten on ilmoitettava viivytystä 1 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuneet muutokset ja niissä havaitut puutteet sekä myös muutoin annettava vastaava selvitys kanslian sitä pyytäessä. Kanslialle annetut henkilön taloudellista asemaa koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä. Kansliasäännössä voidaan antaa tarkempia säännöksiä selvityksen antamisesta.

10 §

Virkaan nimittämisen edellytyksenä on, että virkaa hakenut henkilö pyydettyänsä antaa kanslialle tehtävän hoidon kannalta tarpeellisia terveydellisiä tietoja sekä osallistuu lisäksi tarvittaessa asian selvittämiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Virkaa hakeva voidaan velvoittaa toimittamaan huumausainetestiä koskeva todistus yksityisyyden suojasta työelämäs-

sä annetun lain (759/2004) 7 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa virkaan nimittämisen edellytyksenä. Tarkastuksista ja tutkimuksista aiheutuneiden kustannusten suorittamisesta säädetään tämän lain 21 §:n 2 momentissa.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös nimitettäessä henkilö 11 §:n 1 momentin nojalla määräaikaiseen virkasuhteeseen.

11 §

Virkamieheksi voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu edellyttää määräaikaista virkasuhdetta. Virkamiestä ei tällöin nimitetä virkaan, vaan virkasuhteeseen.

Virkaan voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos viran luonteeseen tai kanslian toimintaan liittyvä perusteltu syy sitä vaatii.

Jos virkamies nimitetään 1 tai 2 momentin nojalla määräajaksi, tulee nimittämiskirjasta ilmetä määräaikaisuuden peruste. Virkamies on nimitettävä koko määräaikaisuuden perusteena olevaksi ajaksi, jollei erityisestä syystä toisin päätetä.

12 §

Virkamiestä nimitettäessä voidaan määrätä, että virkasuhde voidaan enintään kuusi kuukautta kestävä koeajan aikana purkaa sekä kanslian että virkamiehen puolelta. Purkaminen ei saa kuitenkaan tapahtua 13 §:ssä tarkoitetuilla tai muutoin epäasiallisilla perusteilla.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske virkamiestä, jonka nimittää tasavallan presidentti.

3 luku

Yleiset velvollisuudet ja oikeudet virkasuhdeasioissa

13 §

Virkamiehiä on kohdeltava tasapuolisesti, jollei siitä poikkeaminen ole virkamiesten tehtävät ja asema huomioon ottaen perusteltua.

Sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellosta säädetään naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa (609/1986) ja kielletystä syrjinnästä muilla perusteilla yhdenvertaisuuslaissa (21/2004).

14 §

Virkamiestä ei saa kieltää liittymästä eikä kuulumasta yhdistykseen eikä painostaa tätä liittymään johonkin yhdistykseen tai kieltää siitä eroamasta.

15 §

Virkamiehelle on annettava virkasuhteesta johtuvat edut ja oikeudet sellaisina kuin ne hänelle kuuluvat.

Virkamiehelle on annettava tämän pyynnöstä viivytyksettä palkkatodistus, josta ilmenevät palkan suuruus ja sen määräytymisperusteet.

16 §

Virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä.

Virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla.

17 §

Virkamies ei saa vaatia, hyväksyä tai ottaa vastaan taloudellista tai muuta etua, jos se voi heikentää luottamusta virkamieheen taikka kansliaan.

18 §

Virkamies, jonka tehtäviin kuuluu edustaa työnantajaa, ei saa toimia kansliaan palvelussuhteessa olevia edustavassa yhdistyksessä sellaisessa asemassa, että yhdistyksessä toimiminen on ristiriidassa sanotun virkatehtävän kanssa.

19 §

Virkamiehen vaitiolovelvollisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja muussa laissa säädetään.

20 §

Virkamies ei saa ottaa vastaan eikä pitää sivutointoa, joka edellyttää työajan käyttämistä sivutoimeen kuuluvien tehtävien hoitamiseen, ellei kanslia hakemuksesta myönnä hänelle siihen lupaa. Sivutoimilupa voidaan antaa myös määräajaksi ja rajoitettuna. Sivutoimilupa voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä.

Harkittaessa sivutoimiluvan myöntämistä on otettava huomioon, että virkamies ei saa sivutoimen vuoksi tulla esteelliseksi tehtävässään. Sivutoimi ei myöskään saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa tai muutenkaan haitata kanslian tehtävien asianmukaista hoitamista.

Virkamiehen on tehtävä kanslialle ilmoitus myös muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta sivutoimesta. Kanslia voi kieltää tällaisen sivutoimen vastaanottamisen ja pitämisen 2 momentissa säädettyillä perusteilla.

Sivutoimella tarkoitetaan 1—3 momentissa virkaa sekä palkattua työtä ja tehtävää, joista virkamiehellä on oikeus kieltäytyä, samoin kuin ammattia, elinkeinoa ja liikettä.

Sivutoimen harjoittamista koskevan ilmoituksen tai lupahakemuksen yhteydessä esitetyt tiedot välimiesoikeusriidan asianosaisista ovat salassa pidettäviä.

21 §

Virkamies on velvollinen kanslian pyynnöstä antamaan tälle tehtävän hoitamisen kannalta välttämättömiä terveydellisiä tietoja. Virkamies voidaan myös määrätä hänen terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin, jos se on välttämätöntä tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi. Oikeudesta velvoittaa virkamies toimittamaan huumausainetestiä koskeva todistus on voimassa, mitä yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 8 §:ssä säädetään.

Edellä 1 momentin perusteella määrätyistä tarkistuksista ja tutkimuksista aiheutuvat välttämättömät kustannukset suoritetaan valtion varoista.

22 §

Virkamies voidaan nimittävän viranomaisen päätöksellä siirtää määräajaksi työskentelemään muun työnantajan kuin kanslian palveluksessa, jos siirto parantaa virkamiehen edellytyksiä virkatehtävien suorittamiseen tai edistää virkamiehen palvelussuhteen jatkumista tai virkamiehen työllistymistä ja jos vastaanottava työnantaja ja virkamies ovat antaneet siirtoon suostumuksensa. Virkamies on tämän määräajan virkasuhteessa kansliaan.

4 luku

Virkavapaus

23 §

Virkamies saa keskeyttää työnteon, jos nimitetty viranomais myöntää hänelle hakemuksesta virkavapautta tai hän on suoraan lain nojalla virkavapaana. Työnteon keskeyttämisestä muilla perusteilla on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. Virkavapaus voidaan myöntää myös hakemuksetta, jos virkamies ei ole voinut hakea virkavapautta ennen työnteon keskeyttämistä tai jos keskeytymisen syystä on muutoin saatu riittävä selvitys.

Virkamies on virkavapaana sen ajan, jonka hän on kansanedustajana, valtioneuvoston jäsenenä tai Suomesta valittuna Euroopan parlamentin edustajana taikka suorittamassa palvelusta asevelvollisena tai varusmiespalvelusta vastaavaa vapaaehtoista asepalvelusta. Muutoin virkavapauden myöntäminen on nimittävän viranomaisen harkinnassa, jollei joiltakin osin erikseen toisin säädetä tai määrätä taikka virkaehtosopimuksessa toisin sovita.

Nimittävä viranomais voi myöntää virkavapauden myös osittaisena. Virkavapaana oleva virkamies voidaan lisäksi suostumuksensa perusteella erityisestä syystä määrätä suorittamaan joitakin virkatehtäviä.

24 §

Virkamiehen on hakiessaan virkavapautta sairauden perusteella todistettava sairautensa sairautsvakuutuslain (1224/2004) mukaisen päivä-

rahan hakemista varten vahvistetun kaavan mukaisella lääkärintodistuksella, terveyskeskuksen terveydenhoitajan antamalla todistuksella taikka kanslian osoittaman terveydenhoitajan tai sairaanhoitajan antamalla todistuksella. Jos sairaus kestää enintään kolme vuorokautta, virkamies voi todistaa sairautensa myös muulla kanslian hyväksymällä luotettavalla tavalla. Jos sairaus kuitenkin kestää yli viisi vuorokautta, on se todistettava edellä tarkoitettulla lääkärintodistuksella.

Määrätyn ajanjakson tai alueen tai muulla tavoin rajoitettujen tapausten osalta voidaan kansliasäännössä säätää lievennyksiä virkamiehen velvollisuuteen sairauden todistamiseen.

25 §

Valtion virkamies, joka nimitetään määräajaksi kansliaan, on virkavapaa virasta, johon hänet on nimitetty, sen ajan, jonka hän on kanslian palveluksessa.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske eduskunnan virkamiestä.

5 luku

Varoitus ja virkasuhteen päättäminen

26 §

Nimittävä viranomais voi antaa kirjallisen varoituksen virkamiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä.

27 §

Virkasuhde voidaan molemmin puolin irtisanoa päättymään tietyn irtisanomisajan kuluessa tai, jos niin on sovittu, irtisanomisaikaa noudattamatta.

Nimittävä viranomais ei saa irtisanoa virkasuhdetta virkamiehestä johtuvasta syystä, ellei tämä syy ole erityisen painava. Tällaisena syynä ei voida pitää ainakaan:

1) virkamiehen sairautta, vikaa tai vammaa, paitsi jos siitä on ollut seurauksena virkamiehen työkyvyn olennainen ja pysyvä heikentyminen ja virkamiehellä on sen perusteella oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen;

2) virkamiehen poliittisia, uskonnollisia tai muita mielipiteitä taikka hänen osallistumistaan yhteiskunnalliseen tai yhdistystoimintaan; eikä

3) virkamiehen osallistumista virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella yhdistyksen toimeenpanemaan työtaisteluun.

Irtisanominen on tehtävä tässä pykälässä tarkoitettulla perusteella kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun irtisanomisen peruste on tullut nimittävän viranomaisen tietoon.

Nimittävän viranomaisen irtisanomisoikeutta voidaan lisäksi sopimuksella rajoittaa siten, että nimittävä viranomainen saa käyttää sitä vain sopimuksessa mainituilla perusteilla.

Virkamiestä ei saa irtisanoa raskauden johdosta. Jos raskaana oleva virkamies irtisanoaan, katsotaan irtisanomisen johtuvan raskaudesta, jollei muuta perustetta näytetä. Nimittävä viranomainen ei saa irtisanoa virkamiestä erityisäitiysloman, äitiysloman, isyysloman tai vanhempainloman taikka hoitovapaan aikana eikä myöskään saatuaan tietää virkamiehen olevan raskaana tai käyttävän edellä mainittua oikeuttaan eikä irtisanoa palvelussuhdetta päättymään sanotun loman taikka hoitovapaan alkaessa tai aikana.

Määräajaksi nimitetyn virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista, kun määräaika on kulunut loppuun, jollei virkasuhde irtisanomisen johdosta ole päättynyt sitä ennen.

28 §

Sen lisäksi, mitä 27 §:n 2 momentissa säädetään irtisanomisen perusteista, tasavallan presidentti voi irtisanoa nimittämänsä virkamiehen, kun siihen on viran luonne huomioon ottaen hyväksyttävä ja perusteltu syy.

29 §

Nimittävällä viranomaisella on oikeus irtisanoa virkamies, jos virkamiehen tehtävät tai kanslian mahdollisuudet tarjota virkamiehelle tehtäviä suoritettaviksi olennaisesti ja muutoin kuin tilapäisesti vähenevät.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua perustetta irtisanomiseen ei katsota olevan ainakaan silloin, kun:

1) irtisanomista on edeltänyt tai seurannut uuden henkilön ottaminen samankaltaisiin tehtäviin eikä kanslian toimintaedellytyksissä ole vastaavana aikana tapahtunut muutoksia;

2) irtisanomisen syyksi ilmoitetut tehtävien uudelleenjärjestelyt eivät tosiasiallisesti vähennä tarjolla olevia tehtäviä tai muuta tehtävien laatua;

3) irtisanomisen syyksi on ilmoitettu kone- tai laitehankinnat, mutta kanslia olisi voinut tai voisi kouluttaa virkamiehen tämän ammattitaitoon nähden näiden koneiden ja laitteiden käyttämiseen; tai

4) irtisanomisen syyksi on ilmoitettu henkilöstön vähentämisestä aiheutuva kustannussäästö, mutta tämä säästö on niin vähäinen, että sitä ei voida pitää kanslian ja virkamiehen olosuhteet huomioon ottaen irtisanomisen todellisuutta syynä.

Nimittävällä viranomaisella ei kuitenkaan ole oikeutta irtisanoa virkamiestä 1 momentissa säädetystä syystä, jos virkamies voidaan kansliassa ammattitaitoonsa ja kykyynsä nähden kohtuudella sijoittaa uudelleen tai kouluttaa uusiin tehtäviin.

Mitä 27 §:n 4 ja 5 momentissa säädetään irtisanomisoikeuden rajoittamisesta, koskee vastaavasti myös tässä pykälässä tarkoitettuja irtisanomisperusteita.

30 §

Nimittävä viranomainen ja virkamies voivat sopia virkasuhteen päättymisestä irtisanomisen johdosta välittömästi. Virkamiehellä on virkasuhteen päättyessä välittömästi kuitenkin oikeus irtisanomisajan palkkaa vastaavaan korvaukseen.

Nimittävä viranomainen voi ennen irtisanomisajan loppuun kulumista peruuttaa irtisanomisen, jos virkamies antaa siihen suostumuksensa. Virkamies saa peruuttaa irtisanoutumisensa ennen irtisanomisajan loppuun kulumista, jos nimittävä viranomainen antaa siihen suostumuksensa.

31 §

Lomautetulla virkamiehellä on virkasuhteessa muutoin noudatettavasta irtisanomisajasta riippumatta oikeus irtisanoa virkasuhde päättymään milloin tahansa lomautusaikana. Tätä oikeutta hänellä ei kuitenkaan ole viimeisen viikon aikana ennen lomautuksen päättymistä, jos lomautuksen päättymisaika on jo hänen tiedossaan.

Jos kanslia ennen lomautuksen päättymistä irtisanoo virkamiehen, on virkamies oikeutettu myös lomautuksen ajalta saamaan irtisanomisaajan palkan, ei kuitenkaan jos irtisanominen on muutoksenhaun johdosta kumottu.

Milloin lomauttaminen on tullut voimaan virkamiehen saamatta hyväkseen virkasuhteen lakkaamista koskevaa irtisanomisaikaa ja toistaiseksi voimassa oleva lomauttaminen on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 200 kalenteripäivää, lomautetulla virkamiehellä on virkasuhteen irtisanoessaan oikeus saada korvaus irtisanomisaajan palkan menetyksestä samalla tavalla kuin kanslian irtisanoessa virkasuhteen, jollei kanslia viikon kuluessa irtisanomisen toimittamisesta tarjoa virkamiehelle työtä.

32 §

Irtisanomisaika voidaan sopia enintään kuudeksi kuukaudeksi. Jos on sovittu pitemmästä ajasta, on sen sijasta noudatettava sanottua irtisanomisaikaa.

Irtisanomisaika voidaan sopimuksessa määrätä nimittävälle viranomaiselle sitä aikaa pitemmäksi, jota virkamiehen on noudatettava irtisanoessaan virkasuhteen.

Jos muusta ei ole sovittu, nimittävä viranomainen voi irtisanoa virkamiehen virkasuhteen päättymään aikaisintaan:

1) yhden kuukauden kuluttua, jos virkamies on ollut keskeytyksittä palvelussuhteessa valtion enintään yhden vuoden;

2) kahden kuukauden kuluttua, jos virkamies on ollut keskeytyksittä palvelussuhteessa valtion yli vuoden mutta enintään viisi vuotta;

3) kolmen kuukauden kuluttua, jos virkamies on ollut keskeytyksittä palvelussuhteessa valtion yli viisi vuotta mutta enintään yhdeksän vuotta;

4) neljän kuukauden kuluttua, jos virkamies on ollut keskeytyksittä palvelussuhteessa valtion yli yhdeksän vuotta mutta enintään 12 vuotta;

5) viiden kuukauden kuluttua, jos virkamies on ollut keskeytyksittä palvelussuhteessa valtion yli 12 vuotta mutta enintään 15 vuotta; sekä

6) kuuden kuukauden kuluttua, jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksittä yli 15 vuotta.

Virkamiehen irtisanoutuessa noudatetaan yhden kuukauden irtisanomisaikaa. Jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksittä enintään vuoden, noudatetaan kuitenkin 14 päivän irtisanomisaikaa, ja jos palvelussuhde on jatkunut keskeytyksittä yli kymmenen vuotta, kahden kuukauden irtisanomisaikaa.

33 §

Jos virkamies voitaisiin 29 §:n 1 momentin nojalla irtisanoa, kanslia voi muuttaa virkasuhteen osa-aikaiseksi irtisanomisaajan päättymisestä lukien.

34 §

Milloin virkamies on irtisanottu muista kuin virkamiehestä johtuvista syistä ja kanslia 24 kuukauden kuluessa irtisanomisaajan päättymisestä tarvitsee työvoimaa samoihin tai samantyyppisiin tehtäviin, tulee kanslian tiedustella paikalliselta työvoimaviranomaiselta, onko entisiä virkamiehiä etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä, ja myönteisessä tapauksessa tarjota tehtävää tai virkaa, johon nimittää muu kuin tasavallan presidentti, ensi sijassa näille entisille kelpoisuusvaatimukset täyttävälle virkamiehille. Virka saadaan tällöin täyttää haettavaksi julistamatta.

Jos kanslia tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden täyttämisen, on kanslian korvattava virkamiehelle tästä aiheutuva vahinko.

35 §

Nimittävä viranomainen voi heti purkaa virkamiehen virkasuhteen, jos virkamies törkeästi rikkoo tai laiminlyö virkavelvollisuuksiaan.

36 §

Purkamisoikeus raukeaa, jollei syy ole jo aiemmin menettänyt merkitystään, kahden viikon kuluttua siitä, kun nimittävä viranomainen sai tiedon purkamisen aiheesta tai, jos syy on jatkuva, siitä kun saatiin tieto sen lakkaamisesta. Jos purkamista kohtaa pätevä este, saadaan purkaminen toimittaa kahden viikon kuluessa esteen lakkaamisesta.

Jos purkamista on lykätty asian esitutkinnan tai muun asian vaatiman selvityksen hankkimisen vuoksi, saadaan purkaminen toimittaa kahden viikon kuluessa siitä, kun esitutkinta lopetettiin tai selvitys on hankittu, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun aihe purkamiseen ilmaantui.

37 §

Virkamiesten yleinen eroamisikä on 68 vuotta.

Virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kuukauden päättyessä, jonka aikana virkamies saavuttaa eroamisiän.

Kun virkamiehelle on virkasuhteen perusteella myönnetty täysi työkyvyttömyyseläke toistaiseksi, virkasuhde lakkaa ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kalenterikuukauden päättyessä, jonka aikana virkamiehen oikeus sairausajan palkan saamiseen on päättynyt tai, jos kanslia on saanut työkyvyttömyyseläkepäätöksestä tiedon myöhemmin, tiedoksisaantikuukauden päättyessä.

6 luku

Lomauttaminen ja virantoimituksesta pidättäminen

Lomauttaminen

38 §

Jos virkamies voitaisiin 29 §:n 1 momentin nojalla irtisanoa, virkamies voidaan 14 päivän ilmoitusaikaa noudattaen lomauttaa siten, että virkamiehen virantoimitus ja palkanmaksu keskeytetään määräajaksi tai toistaiseksi virkasuhteen muutoin pysyessä voimassa.

Virkamies voidaan 1 momentissa säädetyllä tavalla lomauttaa enintään 90 päivän ajaksi, jos virkamiehen tehtävät tai kanslian mahdollisuudet tarjota tehtäviä suoritettaviksi ovat tilapäisesti vähentyneet eikä kanslia voi kohtuudella järjestää virkamiehelle muita tehtäviä tai työnantajan tarpeisiin sopivaa koulutusta kansliassa.

Virkasuhteen kestäessä voidaan kanslian tai virkamiehen aloitteesta sopia virkamiehen lomauttamisesta. Virkaehtosopimuksella sekä 59 §:ssä tarkoitetussa yhteistoimintamenettelyssä tehdyllä sopimuksella voidaan lomauttamisesta sopia toisinkin kuin 1 ja 2 momentissa säädetään.

39 §

Lomauttaminen ei estä virkamiestä ottamasta lomautuksen ajaksi muuta työtä.

Virkamies säilyttää lomautusaikana oikeuden asua hänen käyttöönsä palvelussuhteen perusteella annetussa asunnossa. Tärkeän syyn niin vaatiessa kanslia voi antaa virkamiehelle, jonka virantoimitus on keskeytyneenä lomautuksen vuoksi, käytettäväksi muun soveliaan asunnon. Tästä aiheutuvat muuttokustannukset korvataan valtion varoista.

40 §

Lomautuksen välttämättömyyden tultua kanslian tietoon kanslian on annettava lomautuksesta välittömästi ja mikäli mahdollista viimeistään kolme kuukautta ennen lomautuksen alkamista ennakoilmoitus asianomaisille luottamusmie-

hille ja virkamiesyhdistyksille ja lomautuksen kohdistuessa vähintään kymmeneen virkamieheen myös työvoimaviranomaiselle. Ennakkoilmoituksessa tulee mainita lomautuksen syy, arvioitu alkamisaika ja kesto sekä lomautettavien virkamiesten arvioitu lukumäärä.

41 §

Ilmoitus lomautuksesta annetaan virkamiehelle henkilökohtaisesti ja asianomaiselle virkamiesyhdistykselle. Ilmoituksessa tulee mainita lomautuksen syy, sen alkamisaika ja määräaikaisen lomautuksen kesto sekä toistaiseksi tapahtuvan lomautuksen osalta sen arvioitu kesto. Kanslian on virkamiehen pyynnöstä annettava lomautuksesta kirjallinen todistus. Ilmoitus lomautuksesta on lisäksi annettava tiedoksi asianomaiselle luottamusmiehelle ja lomautuksen kohdistuessa vähintään kymmeneen virkamieheen myös työvoimaviranomaiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole tapauksissa, joissa kanslialla muun syyn kuin lomautuksen vuoksi ei ole lomautusaikaan kohdistuvaa palkanmaksuvelvollisuutta.

Kanslia voi virkamiehen suostumuksella muuttaa lomautuksen alkamis- tai päättymisaikaa tai peruuttaa lomautuksen. Jos virkamies on lomautettu toistaiseksi, on työn alkamisesta ilmoitettava vähintään viikkoa ennen.

Virantoimituksesta pidättäminen

42 §

Jos virkamiehen irtisanomista koskeva päätös ei ole saanut lainvoimaa silloin, kun irtisanomisaika on kulunut loppuun, hänet on pidätettävä virantoimituksesta, jollei korkein hallinto-oikeus erityisestä syystä toisin määrää. Jos virkamies on pantu viralta tai virkasuhde on purettu, hänet on heti pidätettävä virantoimituksesta, vaikkei päätös ole saanut lainvoimaa.

Virkamies voidaan lisäksi pidättää virantoimituksesta:

1) rikossyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten ajaksi, jos näillä voi olla vaikutusta virkamiehen edellytyksiin hoitaa tehtäväänsä;

2) jos virkamies kieltäytyy 21 §:ssä tarkoitetuista tarkastuksista tai tutkimuksista taikka jos hän kieltäytyy antamasta sanotun pykälän mukaisesti terveydentilaansa koskevia tietoja;

3) jos virkamiehellä on sairaus, joka haittaa olennaisesti viran hoitoa; taikka

4) välittömästi irtisanomisen jälkeen, jos irtisanomisen perusteena oleva teko tai laiminlyönti osoittaa virkamiehen siinä määrin soveltumattomaksi tehtäväänsä, ettei virantoimitusta voida jatkaa tai jos virantoimituksen jatkaminen irtisanomisajan voi vaarantaa turvallisuutta.

Virantoimituksesta pidättämisen tapahtuessa 2 momentin 4 kohdan nojalla virkamiehellä on kuitenkin oikeus irtisanomisajan palkkaa vastaavaan korvaukseen.

Nimittävän viranomaisen tulee seurata virantoimituksesta pidättämisen perusteita ja olosuhteiden muututtua tarvittaessa tehdä asiassa uusi päätös. Virantoimituksesta pidättämisen jatkaminen tulee ottaa viipymättä ratkaistavaksi virkamiehen sitä vaatiessa.

7 luku

Palvelussuhteen ehdot, työrauha ja työriidat

Palvelussuhteen ehdot

43 §

Virkamiesten palvelussuhteen ehdoista on voimassa, mitä niistä virkaehtosopimuksilla sovitaan. Palvelussuhteen ehtoja eivät ole kanslian järjestysmuodon perusteet tai muu virkakoneiston järjestely, viran perustaminen tai lakkauttaminen, kanslian tehtävät tai sisäinen työnjako, työn johtaminen, työmenetelmät eikä virkasuhteen syntyminen taikka sen lakkaaminen, lukuun ottamatta irtisanomisaikaa ja irtisanomisen perustetta.

Sopia ei myöskään saa:

1) virkaan vaadittavista kelpoisuusehdoista, nimitysperusteista eikä virkamiehen velvollisuuksista;

2) eläkkeistä, perhe-eläkkeistä tai niihin verrattavista muista eduista, virkasuhdeasuntojen vuokrien määrästä tai kanslian omaisuuden käyt-

tämisestä lukuun ottamatta kanslian sekä sen virkamiesten välisessä 59 §:ssä tarkoitetussa yhteistoimintatehtävässä toimivan henkilöstön työtiloja ja työvälineitä; eikä

3) asioista, joista työehtosopimuksilla ei voida työntekijöiden osalta sopia.

Asiasta, josta ei ole voimassa virkaehtosopimusta, on voimassa mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään taikka virkamiehen kanssa sovitaan. Virkaehtosopimuksen määräys, joka on 1 tai 2 momentin vastainen, on mitätön.

44 §

Edellä 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua sopimuksessa ei saa sopia asiasta, josta ei 43 §:n 1 ja 2 momentin mukaan saa sopia. Sopimuksessa ei myöskään saa sopia virkaehtosopimuksessa sovittuja palvelussuhteen ehtoja huonommista ehdoista. Virkamiehen irtisanomista tai virkasuhteen purkamista pidetään samalla sopimuksen irtisanomisena.

45 §

Voimassa olevan virkaehtosopimuksen tarkentamisesta voidaan tehdä virkaehtosopimus (*tarkentava virkaehtosopimus*). Neuvottelumenettelystä sekä työrauhan turvaamista koskevista tai muusta sellaisesta menettelystä voidaan tehdä erillinen sopimus (*pääsopimus*). Samoin voidaan tehdä erillinen sopimus virkamiesasioiden hoitamisesta noudatettavista menettelytavoista (*yleissopimus*).

Edellä 1 momentissa tarkoitetulla yleissopimuksella ei saa poiketa muualla laissa säädettyistä menettelytavoista. Muutoin 1 momentissa mainituista sopimuksista on voimassa, mitä virkaehtosopimuksesta säädetään.

46 §

Neuvottelu- ja sopimusosapuolia ovat kanslia ja virkamiesten puolelta sellainen rekisteröity yhdistys, jonka varsinaisiin tarkoituksiin kuuluu kanslian virkamiesten etujen valvominen virkasuhteissa (*virkamiesyhdistys*) ja jonka kanssa kanslia työnantajana harkitsee tarkoituksenmu-

kaiseksi neuvottelujen käymisen ja virkaehtosopimuksen tekemisen.

Kansliasäännössä säädetään, ketkä edustavat kansliaa työnantajana tässä luvussa tarkoitetuissa neuvotteluissa tai työtaistelun sattuessa taikka joiden tehtäviin muutoin kuuluu toimia työnantajan edustajana. Työnantajaa edustavien virkamiesten palvelussuhteen ehdot määrää kansliapäällikkö, ellei muualla ole toisin säädetty.

47 §

Virkaehtosopimus on tehtävä kirjallisesti. Sopimus voidaan tehdä myös siten, että sopimuksen sisältö merkitään neuvotteluosapuolten pitämässä neuvottelussa laadittuun pöytäkirjaan, joka yhteisesti sovitulla tavalla todetaan oikeaksi.

48 §

Virkaehtosopimukseen sidottuja ovat kanslia, ne virkamiesyhdistykset, jotka ovat tehneet virkaehtosopimuksen tai jälkeensä aikaisempien sopimukseen osallisten suostumuksella siihen yhtyneet, sekä ne virkamiehet, jotka ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet sopimukseen sidotun virkamiesyhdistyksen jäseniä.

Virkaehtosopimuksen soveltamisalalla sopimuksen ulkopuolella olevan virkaehtosopimuksen mukaista työtä suorittavan virkamiehen palvelussuhteen ehtoja ei muissa kuin 44 §:ssä ja 46 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa määrätä tai sopia sellaisiksi, että ne ovat ristiriidassa virkaehtosopimuksen kanssa.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, on noudatettava ainoastaan sikäli kuin 1 momentin mukaisesti virkaehtosopimukseen sidotut eivät ole sidottuja aikaisempaan toisin tehtyyn virkaehtosopimukseen taikka jos virkaehtosopimuksessa itsessään ei ole sen sitovuuspiiriä rajoitettu.

49 §

Virkaehtosopimuksen, jota ei ole tehty määräajaksi, voi sopimukseen osallinen, jos irtisanomisajasta ei ole toisin sovittu, kirjallisesti irtisanoa päättymään kolmen kuukauden kuluttua. Pidemmäksi ajaksi kuin neljäksi vuodeksi tehty virkaehtosopimus on neljän vuoden kuluttua

voimassa niin kuin virkaehtosopimus, jonka voimassaoloaikaa ei ole määrätty. Mitä edellä on sanottu, koskee myös pääsopimusta, kuitenkin niin, että sen osalta irtisanomisaika on kuusi kuukautta.

Vaikka virkaehtosopimus on lakannut olemasta voimassa, on siinä määrättyjä palvelussuhteen ehtoja edelleen noudatettava, kunnes uusi sopimus on tehty ja tullut voimaan, jollei toisin ole sovittu tai 43 §:n 3 momentista muuta johdu.

Työriidat

50 §

Muuhun voimassa olevaa palvelussuhdetta koskevaan työtaistelutoimenpiteeseen kuin työnsulkuun tai lakkoon ei saa ryhtyä.

Myös 1 momentissa mainitut työtaistelutoimenpiteet ovat kiellettyjä, jos niillä pyritään vaikuttamaan muihin kuin 43 §:n mukaan sopimustenvaraisiin asioihin tai jos laissa on niin erikseen säädetty. Kielto koskee muita kuin 43 §:n mukaan sopimustenvaraisia asioita silloinkin, kun niistä voidaan tehdä 45 §:n mukaan pääsopimus tai yleissopimus.

Työnsululla tarkoitetaan kanslian työnantajana toimeenpanemaa ja *lakolla* virkamiesyhdistyksen kansliaan kohdistamaa työnseisausta, jonka tarkoituksena on vastapuolen painostaminen työriidassa keskeyttämällä työnseisauksen piiriin kuuluvien virkamiesten virkatehtävien suorittaminen.

Virkamies ei saa osallistua lakkoon muutoin kuin siihen ryhtyneen virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella. Edellä 46 §:n 2 momentissa tarkoitettut virkamiehet eivät saa ryhtyä työtaistelutoimenpiteisiin.

Työrauha

51 §

Virkaehtosopimukseen sidottu ei saa sopimuksen voimassa ollessa ryhtyä työtaistelutoimenpiteisiin sopimuksen pätevydestä, voimassaolosta tai oikeasta sisällöstä taikka sopimukseen perustuvasta vaatimuksesta syntyneen rii-

dan ratkaisemiseksi, voimassa olevan sopimuksen muuttamiseksi tai uuden sopimuksen aikaansaamiseksi. Tätä työrauhavelvoitetta voidaan virkaehtosopimuksessa laajentaa. Pääsopimuksen, yleissopimuksen tai muun ainoastaan erityiskysymyksiä koskevan sopimuksen voimassaolo ei estä ryhtymästä työtaistelutoimenpiteisiin uuden muita kysymyksiä koskevan sopimuksen aikaansaamiseksi, ellei toisin ole sovittu.

52 §

Virkamiesyhdistys on velvollinen valvomaan, että siihen kuuluvat virkamiehet pidentäytyvät 50 §:ssä kielletyistä työtaistelutoimenpiteistä.

Virkaehtosopimukseen sidottu yhdistys on velvollinen huolehtimaan, että virkamiehet, joita sopimus koskee, eivät riko 51 §:n mukaista työrauhavelvoitetta eivätkä sopimuksen määräyksiä.

Yhdistykselle 1 ja 2 momentin mukaan kuuluva velvollisuus sisältää myös sen, ettei se saa tukea tai avustaa kiellettyjä työtaistelutoimenpiteitä eikä muullakaan tavalla myötävaikuttaa sellaisiin toimenpiteisiin, vaan on velvollinen pyrkimään niiden lopettamiseen.

53 §

Virkamies ei ole velvollinen suorittamaan salitun työsulun, lakon tai 43 §:n mukaan sopimustenvaraisia asioita koskevan saarron alaisia tehtäviä, ellei 54 §:stä muuta johdu. Työtaistelun piiriin kuulumattoman virkamiehen on täytettävä tavanomaiset virkavelvollisuutensa, minä lisäksi hän on velvollinen tekemään suojelutyötä. Mitä 50 §:n 2 momentissa säädetään, ei estä työtaistelun piiriin kuuluvaa virkamiestä tekemästä suojelutyötä.

Suojelutyöllä tarkoitetaan työtä, jonka suorittaminen työtaistelua toimeenpantaessa on välttämätöntä yksilön hengen tai terveyden vaarantumisen ehkäisemiseksi taikka sellaisen omaisuuden suojelemiseksi, joka työtaistelun johdosta erityisesti vaarantuu.

54 §

Presidentintoimen hoitaminen on turvattava työtaistelutoimenpiteistä huolimatta. Jos työtaistelutoimenpide estää tai olennaisesti haittaa presidentintoimen hoitamista, tulee osapuolten siitä tiedon saatuaan viivytyksettä ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin sellaisen esteen tai haittan poistamiseksi.

8 luku

Seuraamukset virkaehtosopimusten ja niitä koskevien säännösten rikkomisesta sekä eräitä muita säännöksiä virkaehtosopimusasioissa

Seuraamukset

55 §

Virkaehtosopimukseen sidotun, joka tietoisesti rikkoo tai jonka olisi perustellusti pitänyt tietää rikkovansa sopimuksen määräyksiä, työtuomioistuim voi tuomita maksamaan hyvityssakon.

Jos työnantaja menettelee 50 tai 51 §:n vastaisesti tai jos virkamiesyhdistys rikkoo tai jättää noudattamatta, mitä 50—52 §:ssä säädetään, on työnantajan tai virkamiesyhdistyksen, jollei virkaehtosopimuksessa ole toisin määrätty, maksettava vahingonkorvauksen sijasta hyvityssakko.

Hyvityssakon määrä saa työnantajan osalta olla enintään 12 000 euroa tai yhdistyksen osalta olla enintään 5 000 euroa ja virkamiehen osalta enintään 100 euroa.

56 §

Hyvityssakkoa tuomittaessa on otettava huomioon kaikki esille tulleet seikat, kuten vahingon suuruus, syyllisyyden määrä, toisen osapuolen rikkomuksen mahdollisesti antama aihe ja yhdistyksen koko. Erityisestä syystä voidaan hyvityssakko jättää tuomitsematta.

Hyvityssakko tuomitaan maksettavaksi, jollei virkaehtosopimuksessa ole toisin määrätty, vahinkoa kärsineelle tai, jos vahinkoa ei ole syntynyt, sille asianosaiselle, jonka vaatimuksesta

tuomio on annettu. Jos hyvitykseen oikeutettuja asianosaisia on useita, tuomiossa on määrättävä, ottaen huomioon kunkin asianosaisen ja niiden jäsenten ja edustettavien kärsimän vahingon suuruus, miten tuomittu määrä on asianosaisten kesken jaettava.

57 §

Jos virkaehtosopimuksen määräyksiä on niin olennaisesti rikottu, ettei toisilta sopimukseen sidotuilta kohtuudella voida vaatia sopimussuhteen jatkamista, työtuomioistuim voi julistaa sopimuksen heti purkautuneeksi. Kun sopimus on jotakin virkamiesyhdistystä vastaan ajetun kanteen johdosta julistettu purkautuneeksi, voidaan sopimus kahden viikon kuluessa irtisanoa muihinkin yhdistyksiin nähden.

Jos sopimus on yhdistyksen kanteesta julistettu purkautuneeksi, on muullakin yhdistyksellä, joka on sopimukseen osallinen, oikeus kahden viikon kuluessa irtisanoa sopimus.

Näin irtisanottu sopimus lakkaa heti olemasta voimassa.

58 §

Virkamiehen osallistumista virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella yhdistyksen toimeenpanemaan työtaistelutoimenpiteeseen ei ole pidettävä virkarikoksena eikä perusteena virkasuhteen purkamiseen.

Eräitä muita säännöksiä

59 §

Edellä 43 ja 45 §:ssä tarkoitettujen sopimusten noudattamista, osapuolten välillä syntyvien erimielisyyksien tarkoituksenmukaista, oikeudenmukaista ja nopeaa selvittämistä, työrauhan ylläpitämistä sekä työsuojelua koskevien kysymysten tarkoituksenmukaista hoitamista varten voidaan osapuolten välillä sopia luottamusmiesjärjestelmästä, työsuojeluorganisaatiosta sekä muusta yhteistoimintamenettelystä.

60 §

Virkamiestä ei saa ilman erittäin pakottavaa syytä estää osallistumasta virkamiesyhdistyk-

sen edustajana palvelussuhteen ehtoja koskeviin neuvotteluihin.

61 §

Työtaistelun piiriin kuuluvalla virkamiehelle ei suoriteta palkkausta ja muita taloudellisia etuja siltä ajalta, minkä työnteko on estynyt kansliaan kohdistetun työtaistelutoimenpiteen vuoksi. Niitä ei myöskään suoriteta kanslian toimeenpaneman työsulun piiriin kuuluvalla virkamiehelle. Virkamiehellä on kuitenkin oikeus virkasunnon käyttämiseen työtaistelun aikana.

62 §

Virkamies ei saa valittamalla hakea muutosta 43 §:ssä tarkoitetussa asiassa taikka saattaa sitä oikaisuvaatimuksena käsiteltäväksi, jos hänellä tai virkamiesyhdistyksellä on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa.

9 luku

Oikeusturva virkasuhdeasioissa

63 §

Virkamies, joka katsoo, ettei hän ole saanut hänelle palvelussuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta sellaisena kuin se olisi ollut hänelle suoritettava, saa kirjallisesti vaatia oikaisua kanslialta, jonka on annettava asiassa päätös. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen, johon saa hakea oikaisua, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oikaisuvaatimusta ei saa tehdä asiassa, joka kuuluu työtuomioistuimen toimivaltaan, ellei työtuomioistuin työtuomioistuimesta annetun lain (646/1974) 1 §:n 2 momentin nojalla ole päättänyt olla ratkaisematta asiaa.

64 §

Tämän lain nojalla tehdystä virkamiestä koskevasta kanslian päätöksestä virkamies voi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei tässä laissa toisin

säädetä. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Virkamiehelle annettua varoitusta, virkamiehen lomauttamista tai irtisanomista, virkasuhteen purkamista, virkasuhteen muuttamista osaaikaiseksi, virkamiehen pidättämistä virantoimituksesta, virantoimituksesta pidättämisen edelleen voimassapitämistä sekä 63 §:n tarkoitetusta oikaisuvaatimuksesta annettua päätöstä koskeva asia on käsiteltävä korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisenä.

Muutosta 71 §:ssä tarkoitetussa asiassa voi virkamiehen lisäksi hakea myös kanslia.

65 §

Päätökseen, jolla tasavallan presidentti on ratkaissut nimittämäänsä virkamiestä koskevan asian, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Myöskään seuraavista virkamiestä tai viran hakijaa koskevista päätöksistä ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei laissa toisin säädetä:

- 1) nimittäminen virkaan tai virkasuhteeseen;
- 2) kanslian yhteisen viran sijoittaminen viraston sisällä;
- 3) harkinnanvaraisen virkavapauden myöntäminen tai epääminen; sekä
- 4) tehtävään määrääminen, jos virkamies on antanut suostumuksensa tehtävään määräämiseen.

Jos 2 momentin 2 tai 4 kohdassa tarkoitettu päätös merkitsee viran sijoituspaikkakunnan muuttumista, päätökseen saa hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Päätös tulee kuitenkin noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

66 §

Päätös virkamiehen lomauttamisesta tulee noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta. Päätös virkamiehen pidättämisestä virantoimituksesta tulee noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Sivutointa koskeva päätös tulee noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Virkamiehen virkasuhteen katsotaan jatkuneen katkeamatta, jos virkamiehen irtisanominen tai virkasuhteen purkaminen on lainvoimaisen päätöksen mukaan tapahtunut ilman tässä laissa säädettyä perustetta.

10 luku

Erinäisiä säännöksiä virkasuhdeasioissa

67 §

Aiheettomasti maksetun palkan tai muun palvelussuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden määrä saadaan periä takaisin myös siten, että se vähennetään seuraavan palkanmaksun tai seuraavien palkanmaksujen yhteydessä virkamiehen palkasta, jos tämä on edelleen kanslian palveluksessa.

Kulloinkin suoritettavasta palkasta ei saa 1 momentin nojalla periä enempää kuin mitä palkasta lain mukaan saadaan ulosmitata. Takaisinperintää aloitettaessa on sen peruste ja takaisin perittävä määrä ilmoitettava virkamiehelle.

68 §

Aiheettomasti maksetun palkan tai muun palvelussuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden takaisinperintä on aloitettava 67 §:ssä säädetyllä tavalla tai pantava vireille muussa järjestyksessä kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana aiheuton palkan tai muun taloudellisen etuuden määrä on maksettu. Jollei takaisinperintää aloiteta tai panna vireille edellä säädettyssä määräajassa, on oikeus siihen menetetty.

69 §

Jos virkamies laiminlyö niiden määräysten noudattamisen, jotka on annettu sairausvakuutuslain mukaan työnantajalle suoritettavaa päivä- tai äitiysrahaa tai muun lakiin perustuvan etuuden hakemista varten, voidaan hänelle virkavapausajalta suoritettu palkka päivä- tai äitiysrahaa taikka muuta etuutta vastaavalta osalta periä takaisin seuraavan tai seuraavien palkanmaksujen yhteydessä.

70 §

Virkamiehen ei ole suoritettava valtiolle eikä valtion ole suoritettava virkamiehelle korvausta vahingosta, joka aiheutuu työtaistelutoimenpiteestä johtuvasta työn keskeytymisestä, jollei työtaistelutoimenpiteeseen ole ryhdytty noudattamatta työriitojen sovittelua koskevia säännöksiä tai toimenpide ole tämän lain virkaehtosopimuksia koskevien säännösten tai virkaehtosopimuksen määräysten vastainen ja jollei keskeytyksestä aiheutunut haitta ole huomattava. Virkamies ei myöskään ole velvollinen suorittamaan valtiolle korvausta vahingosta, joka aiheutuu työtaistelutoimenpiteestä johtuvasta työn keskeyttämisestä, jos hän virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella on osallistunut yhdistyksen toimeenpanemaan työtaistelutoimenpiteeseen, vaikka työtaistelutoimenpide on edellä mainittujen säännösten ja määräysten vastainen.

Virkasuhteessa aiheutuneen vahingon korvaamisesta säädetään erikseen.

71 §

Virkamiehellä, joka on ilman 11 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyä perustetta taikka ilman 11 §:n 3 momentissa säädettyä erityistä syytä nimitetty määräajaksi tai ilman pätevää syytä toistuvasti peräkkäin nimitetty 11 §:n 1 tai 2 momentin nojalla määräajaksi, on oikeus virkasuhteen kansliaan päättyessä sen vuoksi, ettei häntä enää nimitetä kanslian virkamieheksi, saada kanslialta vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

Korvausta koskeva vaatimus käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa. Korvausvaatimus on esitettävä hallinto-oikeudelle kuuden kuukauden kuluessa virkasuhteen päättymisestä.

72 §

Kun virkasuhteen päättämistä koskeva asia on 66 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa lainvoimaisesti ratkaistu ja kanslia on saanut tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetun selvityksen, virkamiehelle maksetaan viipymättä virkasuhteen lainvastaisen päättämisen johdosta saamatta jäänyt säännöllisen työajan ansio vä-

hennettynä samalta ajalta muissa palvelussuhteissa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaitulla vastaavalla ansiolla, jota virkamies ei olisi saanut virkaa hoitaessaan. Samoin otetaan vähennyksenä huomioon vastaavalta ajalta hänelle maksettu sairausvakuutuslain mukainen sairauspäiväraha ja äitiysraha siltä osin kuin työnantajalla olisi vastaavalta ajalta ollut oikeus kyseiseen etuuteen sairausvakuutuslain 7 luvun 4 §:n nojalla.

Virkamies on velvollinen esittämään viipymättä luotettavan selvityksen saamistaan 1 momentissa tarkoitetuista muista ansiotuloista ja sairausvakuutuslain mukaisista päivärahaetuuksista.

73 §

Kanslian virkamies katsotaan eronneeksi aikaisemmasta virasta siitä ajankohdasta, josta hänet on muutoin kuin määräajaksi nimitetty toiseen valtion virkaan, jollei muualla laissa toisin säädetä. Jos toinen valtion virka on kuitenkin 20 §:n 3 momentissa tarkoitettu sivutoimi, virkamiehen ei katsota eronneen aikaisemmasta virasta tällaiseen sivutoimiseen virkaan nimittämisen vuoksi.

Virkamies katsotaan niin ikään eronneeksi kanslian virasta siitä ajankohdasta, josta hänet on nimitetty eduskunnan kanslian, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian, valtiontalouden tarkastusviraston tai kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksen virkaan.

Jos kanslian virkaan määräajaksi tai määräaikaiseen virkasuhteeseen nimetty on ennestään nimitettynä kanslian virkaan, hän on virkavapaana tästä virasta sen ajan, jonka hän on ensiksi tarkoitettussa virassa.

Jos kanslian virkaan nimitetty virkamies nimitetään toiseen valtion virkaan ja tähän virkaan liittyy koeaika, virkamies katsotaan eronneeksi aikaisemmasta virasta, kun koeaika on päättynyt, jollei uutta virkasuhdetta ole koeaikana purettu. Virkamies on virkavapaana aikai-

semmasta virastaan siihen saakka, kunnes koeaika uudessa virassa päättyy.

74 §

Virkasuhteen irtisanominen ja purkaminen on tehtävä kirjallisesti.

Ennen kuin virkamies pidätetään virantoimituksesta taikka irtisanotaan 27, 28 tai 29 §:n nojalla, virkasuhde puretaan taikka virkamiehelle annetaan varoitus, on virkamiehelle varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Ennen kuin virkamiehen irtisanomisesta 27 tai 29 §:n nojalla tai virkasuhteen purkamisesta tehdään päätös, asianomaiselle virkamiesyhdistykselle ja luottamusmiehelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos virkamies sitä pyytää. Asianomaiselle virkamiesyhdistykselle ja luottamusmiehelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen 38 §:n nojalla tapahtuvaa virkamiehen lomauttamista ja 42 §:n nojalla tapahtuvaa virkamiehen virantoimituksesta pidättämistä, jollei virantoimituksesta pidättämistä asian laadun vuoksi ole saatettava voimaan välittömästi.

75 §

Virkamiehellä on oikeus saada vapaata työstään kunnallisen luottamustoimen hoitamista varten siten kuin kuntalain (365/1995) 32 b §:ssä säädetään.

76 §

Virkamiehellä on oikeus pyynnöstä saada asianomaiselta viranomaiselta todistus palvelussuhteen kestoajasta ja tehtävien laadusta (*työtodistus*). Jos virkamies sitä pyytää, työtodistuksessa on mainittava palvelussuhteen päättymisen syy ja arvolause virkamiehen osoittamasta työtaidosta, ahkeruudesta ja käytöksestä. Virkamiehen kuoltua on tämän kuolinpesällä oikeus saada työtodistus.

Jos työtodistusta pyydetään myöhemmin kuin 10 vuoden kuluttua palvelussuhteen päättymisestä, viranomaisella on velvollinen antamaan työtodistuksen vain, jos siitä ei aiheudu kohtuutonta haittaa. Samalla edellytyksellä on kadon-

neen tai turmeltuneen työtodistuksen tilalle pyynnöstä annettava uusi todistus.

Työtodistukseen ei saa panna mitään sellaista merkintää eikä antaa sitä sellaisessa muodossa, jonka tarkoituksena on antaa virkamiehestä muita tietoja kuin mitä työtodistuksen sanamuodosta käy ilmi.

77 §

Jollei 63 §:ssä tarkoitettua oikaisuvaatimusta ole tehty kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana suorituksen olisi pitänyt tapahtua, taikka 60 päivän kuluessa työtuomioistuimen 63 §:ssä tarkoitettua päätöksen tiedoksi saamisesta, on oikeus etuuteen menetetty.

Jollei kannetta virkasuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta koskevassa asiassa, joka kuuluu työtuomioistuimen toimivaltaan, ole pantu viireille työtuomioistuimessa kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana suorituksen olisi pitänyt tapahtua, on oikeus etuuteen menetetty. Jos asiasta on työtuomioistuksesta annetun lain 11 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ensin neuvoteltava, on oikeus etuuteen menetetty, jollei neuvotteluja ole siitä sovituin tavoin vaadittu edellä tarkoitettussa määräajassa.

78 §

Virkamiehen oikeudesta vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aikaeläkkeeseen sekä hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä säädetään erikseen.

79 §

Kanslian virkamiehen kuoltua suoritetaan hänen omaisilleen valtion varoista ryhmähenkivakuutusta vastaavana etuna taloudellista tukea noudattaen, mitä kulloinkin voimassa olevassa valtion virkaehtosopimuksessa määrätään.

Tuen myöntää ja maksaa hakemuksesta valtiokonttori.

11 luku

Erinäisiä säännöksiä tasavallan presidentin kansliasta

80 §

Kansliassa toimii tasavallan presidentin turvallisuusvartiosto. Poliisi komentaa turvallisuusvartiostoon tasavallan presidentin ja hänen käytössään olevien tilojen turvallisuuden edellyttämän henkilöstön, asettaa käytettäväksi tarpeellisen kaluston ja muun varustuksen sekä antaa tarvittaessa muuta virka-apua tähän tarkoitukseen.

Muiden viranomaisten ja virkamiesten on kanslian pyynnöstä annettava sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen asianomaiset ovat toimivaltaisia.

Virka-avulla tarkoitetaan tietojen ja selvitysten tai muiden viranomaissuoritteiden antamista, henkilöstön asettamista käytettäväksi sekä toimenpiteitä ja tehtäviä, jotka muutoin ovat tarpeellisia kanslian tehtävien suorittamiseksi.

81 §

Tasavallan presidentin käytössä olevaan tilaan saapunut posti- tai muu lähetys saadaan tarkastaa läpivalaisemalla tai muulla tavalla lähetystä avaamatta sen tutkimiseksi, sisältääkö se esineen tai aineen (*kielletty valmiste*):

1) jolla voidaan aiheuttaa vaaraa toisen turvallisuudelle tai erityistä häiriötä presidentintöimen hoitamiselle tai järjestykselle kansliassa;

2) joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen; tai

3) jonka hallussapito on laissa tai lain nojalla kielletty.

Jos tarkastuksen perusteella tai muuten on aihetta epäillä, että posti- tai muu lähetys sisältää kielletyn valmisteen, lähetys saadaan pysäyttää ja tarvittaessa toimittaa poliisille. Tällaisesta toimenpiteestä on viipymättä ilmoitettava lähetysten vastaanottajalle.

82 §

Kansliaan sovelletaan soveltuvien osien, mitä valtion talousarviosta annetussa laissa (423/1988) ja sen nojalla säädetään ministeriös-

tä. Valtioneuvoston tai valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan käsittelyä edellyttävä asia esitellään valtioneuvoston kansliasta.

83 §

Tasavallan presidentin ja kanslian asioiden ja asiakirjojen julkisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Kanslian tekemään asiakirjan julkisuutta koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muutoin muutoksenhaussa noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tasavallan presidentin tekemään tasavallan presidentin asiakirjan julkisuutta koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

84 §

Tasavallan presidentillä on arkisto, josta säädetään tasavallan presidentin asetuksella. Tasavallan presidentin kanslian arkistoon sovelletaan, mitä arkistolaissa (831/1994) säädetään. Tasavallan presidentin asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä arkistoon kuuluvista asiakirjoista sekä asiakirjojen laatisesta, säilyttämisestä ja käytöstä.

85 §

Tarkempia säännöksiä kanslian toiminnasta annetaan tasavallan presidentin asetuksena annettavassa tasavallan presidentin kanslian kansliasäännössä.

12 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

86 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Tällä lailla kumotaan tasavallan presidentin kansliasta annettu laki (1382/1995), jäljempänä *kumottava laki*.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

87 §

Ennen tämän lain voimaantuloa on 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuun virkaan, vastaavaan määräaikaan virkasuhteeseen nimitetyn tai tehtävään määrätyn virkamiehen annettava 9 §:ssä tarkoitettu selvitys kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti virkaan tai virkasuhteeseen nimitetyn katsotaan tämän lain estämättä olevan edelleen kelpoinen kyseiseen tai sitä vastaavaan virkaan tai määräaikaan virkasuhteeseen.

88 §

Ennen tämän lain voimaantuloa tehdyt päätökset kanslian virkamiesten palvelussuhteen ehdoista ja muut noudatettavana olevat sopimuksenvaraiset kanslian virkamiesten palvelussuhteen ehdot ovat voimassa, kunnes kanslian virkaehtosopimuksessa toisin määrätään tai virkamiehen kanssa toisin sovitaan.

89 §

Tämän lain 2 §:n 3 momenttia sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa eläkkeelle siirtyneeseen presidenttiin.

Tämän lain 19, 83 ja 84 §:ää ei sovelleta ennen tämän lain voimaantuloa syntyneisiin asiakirjoihin. Ennen tämän lain voimaantuloa laadittuihin tasavallan presidentin ja kanslian asiakirjoihin sovelletaan kumottavaa lakia.

Laki

tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tasavallan presidentin eläkeoikeudesta annetun lain (40/1994) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 930/1999, sekä
lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 953/1998, 930/1999 ja 1033/1999, uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §

Valtion talousarvion rajoissa voidaan tasavallan presidentille hänen eläkkeelle siirtymistään lähtien tarjota sopiva asunto kohtuullista vuokraa vastaan sekä tarpeen mukaan tarkoitukseen sopivat työtilat samoin kuin antaa tarpeen mukaan kuljetus- ja turvallisuuspalveluja sekä sihteeri- ja toimistopalveluja. Lisäksi voidaan samoin edellytyksin antaa tarpeen mukaan muita palveluja, joita eläkkeelle siirtynyt tasavallan presidentti tarvitsee toimiessaan valtiollisena edustajana tai siihen rinnastettavassa tehtävässä entisenä valtiopäämiehenä.

Eläkkeelle siirtyneen tasavallan presidentin kuoltua on hänen leskellään ja alle 18-vuotiailla lapsilla oikeus edelleen käyttää asuntonaan yhteisenä kotina ollutta 2 momentissa tarkoitettua asuntoa kohtuullista vuokraa vastaan. Tasavallan presidentin leskelle ja alle 18-vuotiaille lapsille voidaan tarvittaessa tarjota muita 2 momentissa tarkoitettuja palveluita.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa eläkkeelle siirtyneeseen presidenttiin.

Laki

työtuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työtuomioistuimesta annetun lain (646/1974) 1 §:n 1 momentti, 11 § ja 13 §:n 5 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentti ja 13 §:n 5 momentti laissa 1199/2003 sekä 11 § laeissa 252/1994 ja 1199/2003, seuraavasti:

1 §

Työtuomioistuin käsittelee ja ratkaisee erikoistuomioistuimena työntekijöiden työehtosopimuksia ja virkamiesten virkaehtosopimuksia koskevat sekä työehtosopimuslakiin (436/1946), valtion virkaehtosopimuslakiin

(664/1970), kunnalliseen virkaehtosopimuslakiin (669/1970), evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annettuun lakiin (968/1974), eduskunnan virkamiehistä annetun lain (1197/2003) 10—13 lukuun, Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain (1166/1998)

12—16 lukuun ja tasavallan presidentin kansliasta annetun lain (/) 7 ja 8 lukuun perustuvat riita-asiat, kun kysymys on:

1) työehto- tai virkaehtosopimuksen pätevydestä, voimassaolosta, sisällyksestä ja laajuudesta sekä tietyn sopimuskohdan oikeasta tulkinnasta;

2) siitä, onko jokin menettely työehto- tai virkaehtosopimuksen taikka edellä mainittujen säädösten mukainen; tai

3) työehto- tai virkaehtosopimuksen taikka edellä mainittujen säädösten vastaisen menettelyn seuraamuksesta, ei kuitenkaan rangaistus- tai kurinpidollisesta seuraamuksesta.

11 §

Työtuomioistuimeen kuuluva riita-asia saadaan työehto- tai virkaehtosopimuksessa olevan määräyksen perusteella jättää välimiesten välimiesmenettelystä annetun lain (967/1992) mukaan ratkaistavaksi, ei kuitenkaan, milloin työehtosopimus työehtosopimuslain taikka virkaehtosopimus valtion virkaehtosopimuslain, kunnallisen virkaehtosopimuslain, evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain, eduskunnan virkamiehistä annetun lain, Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain tai tasavallan presidentin kansliasta annetun lain säännösten nojalla vaaditaan julistettavaksi purkautuneeksi.

Jos työehto- tai virkaehtosopimuksen mukaan sitä koskevasta tai siitä johtuvasta riitai-

suudesta on sovinnon aikaansaamiseksi ensin neuvoteltava, ei riita-asiaa saa työtuomioistuimessa tutkia, ennen kuin sellainen neuvottelu on tapahtunut, paitsi jos asianhaaroista käy ilmi, ettei kantaja ole syypää neuvottelujen tapahtumatta jäämiseen.

13 §

Valtion virkaehtosopimuslain, kunnallisen virkaehtosopimuslain, evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain, eduskunnan virkamiehistä annetun lain, Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain tai tasavallan presidentin kansliasta annetun lain soveltamista koskevassa muussa kuin 1, 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa asiassa on kantajana valtio, valtion virkaehtosopimuslain 3 a §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa kuitenkin työnantajayhdistys tai liikelaitos, kunnallinen työmarkkinalaitos, evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunta, eduskunta tai Suomen Pankki taikka, milloin virkaehtosopimus on kunnan tai kuntayhtymän, seurakunnan, seurakuntaliiton tai muun seurakuntain yhtymän tekemä, tämä, taikka virkamiehiä tai viranhaltijoita edustava yhdistys.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 21 päivänä helmikuuta 2012